

I vilken form finns forskningsmaterialet?

2007

Airi Hortling

Konst licentiat

Universitetslektor

Konstindustriella högskolan

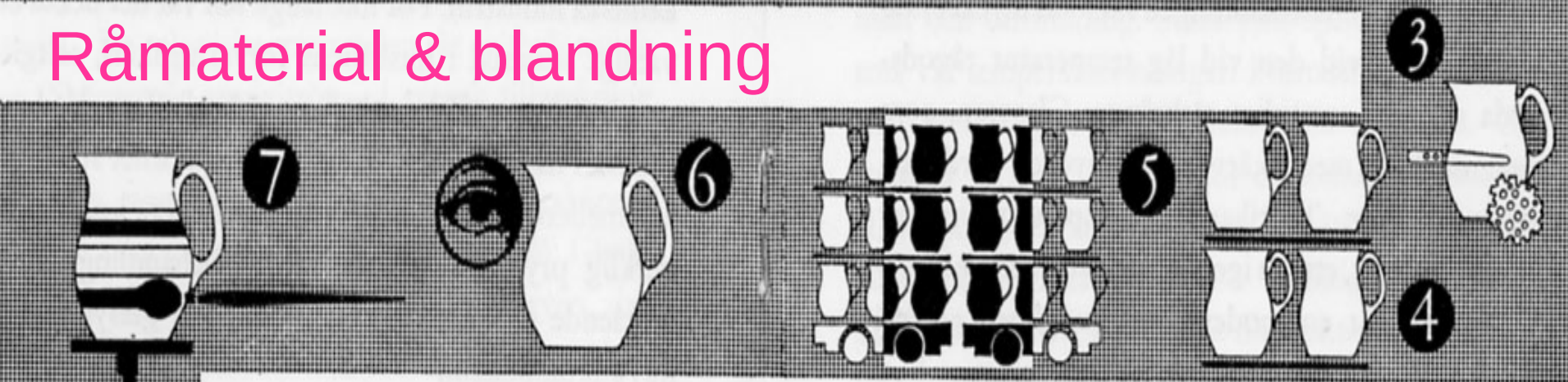

Presentation i seminar, Nordiska Universitets Administratörs-
amarbetet (NUAS), Helsingfors universitet, 2007

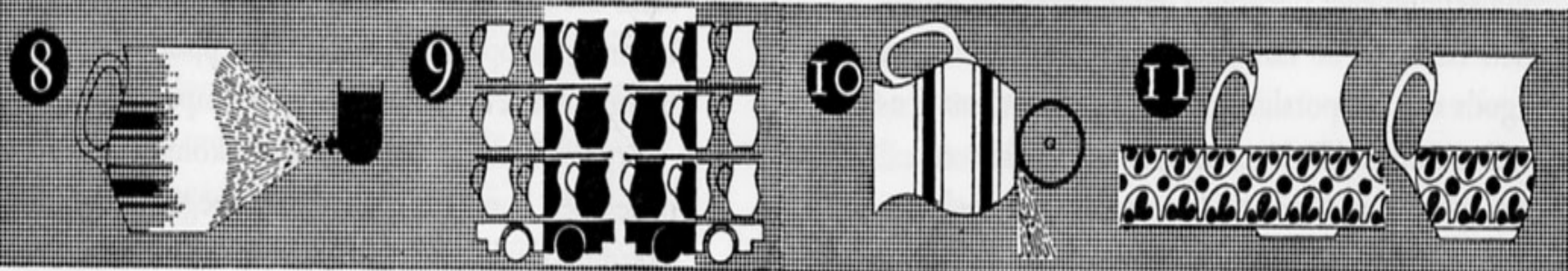
Keramikens tillverkningsprocess

Råmaterial & blandning

Glasyrer, dekorationsfärger

Utbildningsprogrammet för
Keramik- och glaskonst

Bakgrund & Idén

- Det finns två olika arkiv som omfattar keramik råmaterial
-

1. Samling av elevarbeten i Konstindustriella högskolan -> pedagogisk historia
2. Arabia museets arkiv -> Arabia fabriakens tekniska och materiella historia

Ing. Wolmar Slottes och keramiker Kyllikki Salmenhaaras samarbete

- Tack vare ingenjör Slotte, som jobbade mellan 1920-1967 i Arabia fabriken.
- Han lärde Kyllikki Salmenhaara att analysera materialets kemiska formler.
- Det fanns samma idéer i två olika arkiv -> **Material forskning** hade en viktig roll i båda fallen

Kyllikki Salmenhaara ville veta mera om material

- Salmenhaaras
glasyrprover
- Utvecklade empirisk
forskning
- Undervisning om
råmaterial

Ing. Wolmar Slotte i Arabia

- Arabia fabriken (1873) arkiv berättar om den gamla teknologins erfarenheter
- Brevväxling gällande glasyrblandningar mellan nordiska fabriker.
- Material innovationer efter krigstiden i Finland på 1940-talet (= "Ekologiska fynd" början på 2000)

Kaj Franck 1950- talet

Arabias fabrik

Kaj Franck Blå och rosa kaffeservis 1954

- Brist på material från utlandet ledde till design uppfinningar
- Finska gråa naturmineraler färgades till blåa och rosa material
- Yta med fåror, utan dekorativa blommor

Salmenhaaras pedagogiska arkiv

Elevarbets samling 1963-

- Den erfarenhet som Salmenhaara har fått i Arabia har bevarats genom undervisning och i **elevarbetenas samlingar**.
- Det innehåller föremål och **tekniska rapporter** börjande från 1963.

Salmenhaaras pedagogiska arkiv

Elevarbets samling 1963-

Salmenhaaras pedagogiska arkiv

Samling av elevarbeten 1963-

- Man hittar likheter mellan Slottes och Salmenhaaras pedagogiska arkiv
- Salmenhaara undervisade värdering av finska råmaterial
- Salmenhaaras intresse för empirisk forskning började i Arabia.
- Hon fortsatte som lärare i Konstindustriella högskolan
- Hon kombinerade estetiska material och teknik
- Tillsammans blev det keramik konst och "limited production" design

- Salmenhaara lärde att då man behärskar materialkombinationer och bränning, frigörs det personliga, konstnärliga skapandet
- I emotionella personer väcker material förstånd nya dimensioner att utveckla sitt egna arbete
- Material- frihet har skapat grunden för konstnärlig forskning

Kriterier och tecken bakom samlingens föremål

- Salmenhaaras egen framgång som pedagog
  - i föremål finns små detaljer, som bara hon förstår (hennes minnen eller upplevelser)
  - Mästare –orienterad pedagogik, gammal hantverk tradition
- Teknikens och maskinernas utveckling -> pedagogisk framgång
- Diplomarbetens produkter och övningsarbetens utveckling
- Olika tiders estetiska värderingar och trender

Diplomarbeten (Pro gradu)
och övningsarbeten

Material: Glas och keramik

Diplomarbetet
"Lagervara",
Jyri Gustafsson

**Arkivet för keramik och
glaskonst**

Diplomarbete/Pro gradu Konstmagister examen

- Produktdel
- Frivillig

- Litteraturdel
- Obligatorisk

- + Alla väljer att göra konst (produkt, design objekt)
- Förvaras i arkivets konstsamling

- Förvaras i biblioteket

Master of Art-
Diplomarbete
Tonfisk- design

Över 400 rapporter (från 1963),
skrivelser om tekniska detaljer och
materialforskning

Rapporter, diplomarbeten (pro gradu) 1960 – 2000

- Man rapporterar teknisk kunskap.
- Man presenterar olika materialkombinationer, men inte i vetenskaplig form
- Man varken talar eller lyfter fram goda resultat
- Man skriver inte om egna erfarenheter eller berättelser
- 1990-talet börjar man skriva mera öppet

Exempel av två uppgifter:
"vas" och tekanna från
1980- talet

Fyra generationer

- 100 år pedagogik och forskning

- Alfred William Finch 1902 - 1930
- Elsa Elenius 1930 - 1963
- Kyllikki Salmenhaara 1963 - 1981
- Airi Hortling 1981-

(studerade 1964 - 1969, KS vikariat 1970 - 1973)

Alfred William Finch 1902-1930

- Grundare för finsk keramik pedagogik
- Material forskning
- Empirisk forskning
- Vetenskapligt förhållande till design och material
- Funktion, teknik och estetik bildade konst

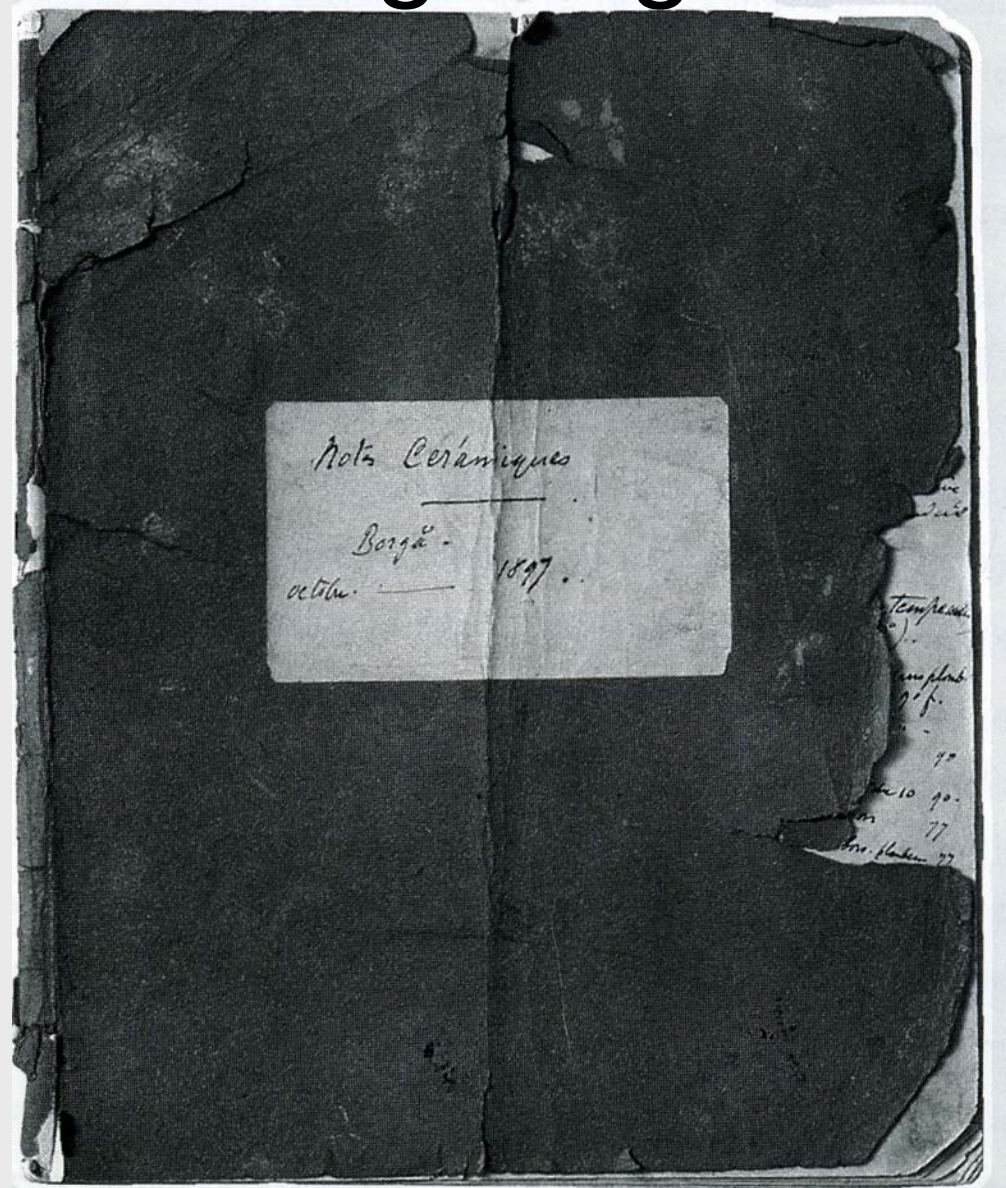

"Konst och hantverk möts"

A. W. Finch forskningsdagbok

- Börjar empirisk forskning 1897 i Finland

Engobes. Serie I.

N° 1

Taupe claria

argile (Valentin). 100
Craie 20
Siler 20
oxyd. faum B. 1. 1. 40

N° 2

Taupe riche

argile 100
Craie 15
oxyd. faum B. 1. 1. 60

N° 3

Taupe orange.

argile 10
Craie 2
Siler 2
oxyd. faum B. 1. 1. 4

N° 4.

Taupe orange fonce.

argile - 100.
Craie 10
oxyd. faum B. 1. 1. 60

N° 5

Brun rouge.

argile (Valentin) 10
oxyd. brun B. 1. 1. 6
Craie 2

N° 6.

Mur fonce

argile. 10
oxyd. brun B. 1. 1. 6
Craie 2

N° 7.

Faïence persan.

argile 10
faum thiers
Craie 10
Craie 2

N° 8.

Pourpre

argile Valentin 10
oxyd. rouge B. 1. 1. 8. 5
Craie 3
Craie 2

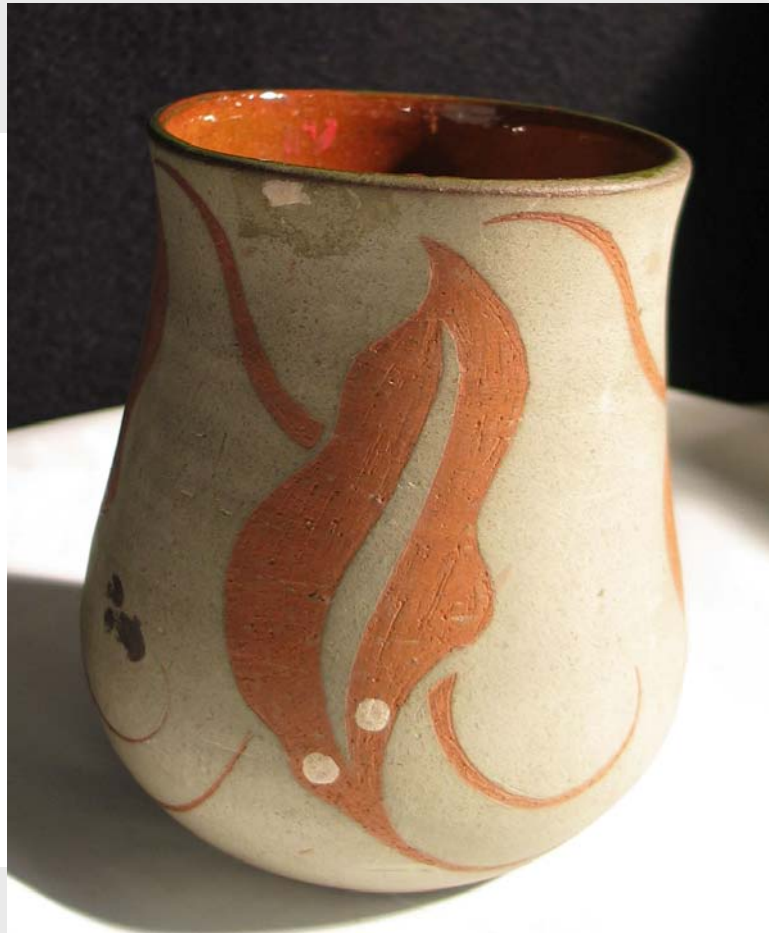
Attention
Mur fm
argile 300
Mur 180
Craie 60.

+ 25 oxyd
- 75 argil
Anglais

A. W. Finch Iris- engober 1897-1902

"Cafe latte" N:19

N: 19

Maitokahvi harmaa

Savi N.2 100

Limoges savi 30

Vaal.savi 10

Nikkelisul.B.5 30

N: 20

Vaal.harmaa

Savi N.2 100

Limoges savi 30

Vaal. savi. 10

Harm sulate 30

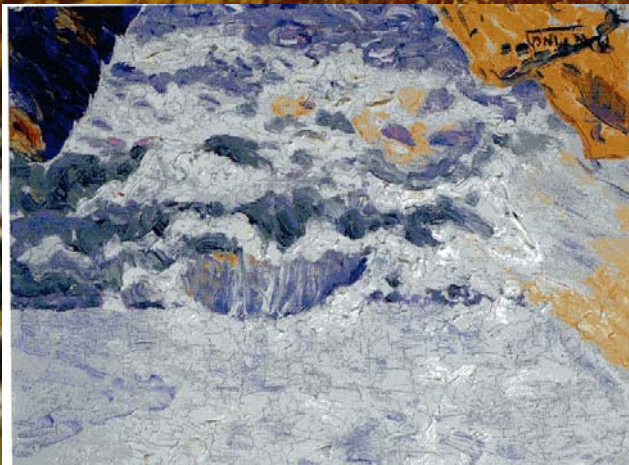
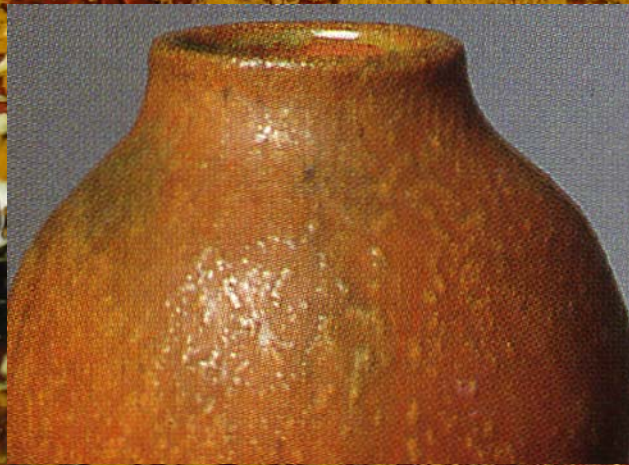
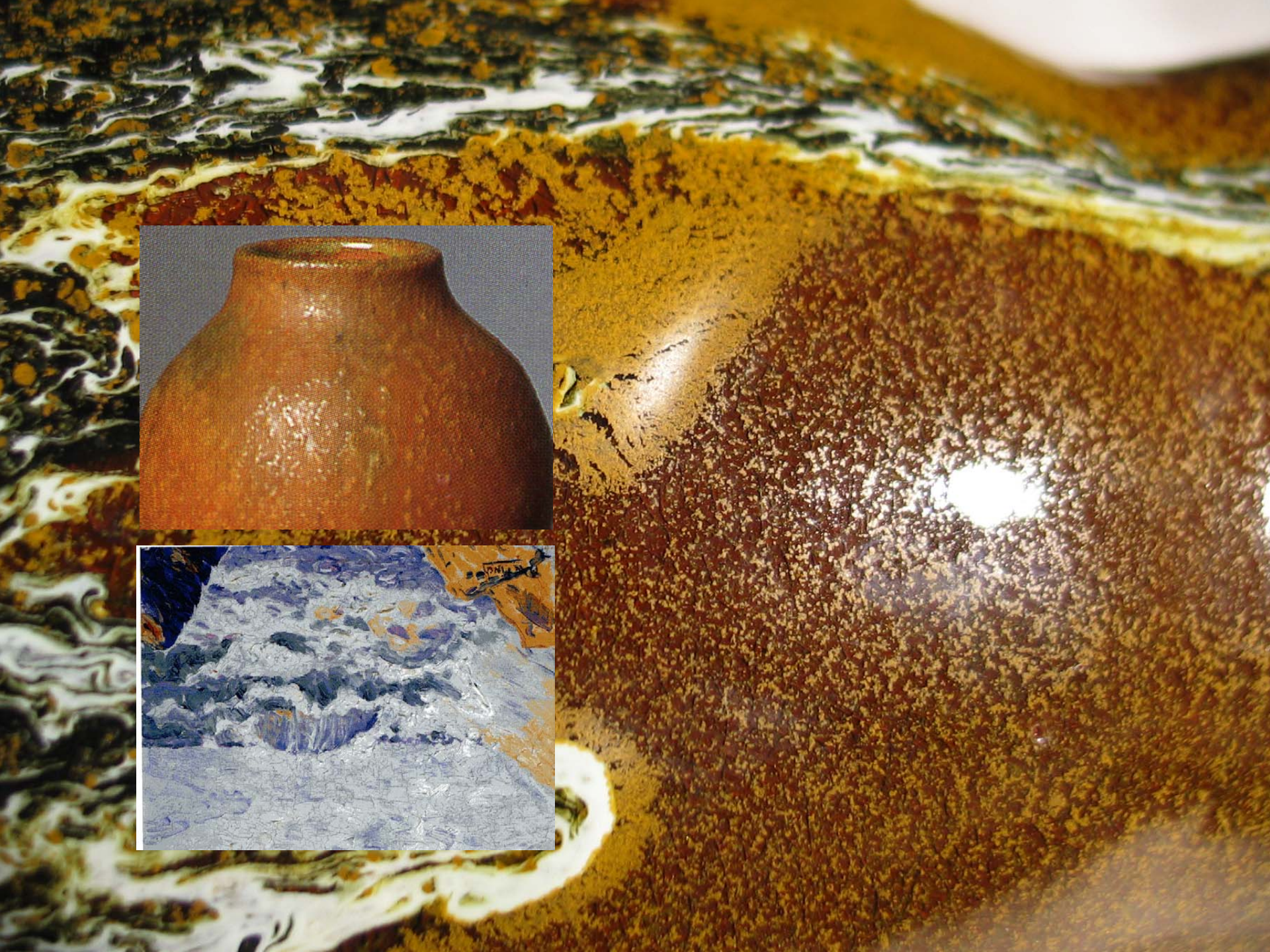

Iris studio keramik
"Limited production"

1897-1902

A.W. Finch:

Konstnär, keramiklärare och forskare 1902-1930

Konstnärlig krukmakeri

A microscopic view of a chemical reaction. The image shows a dark, irregularly shaped mass in the center, surrounded by a lighter, orange-brown fluid. Numerous small, bright, spherical particles are visible throughout the fluid, some appearing to be in motion. The overall color palette is dominated by warm tones of orange, red, and brown.

Reaktion sett via
mikroskop, kopparröd i
reducerande bränning

A microscopic view of a chemical reaction. The image shows a dark, irregularly shaped mass in the center, surrounded by a lighter, orange-brown fluid. Numerous small, bright, spherical particles are visible throughout the fluid, some appearing to be in motion. The overall color palette is dominated by warm tones of orange, red, and brown.

Finch
testament
till följande
pedagog:

Forskning
av oxblod
rödfärg

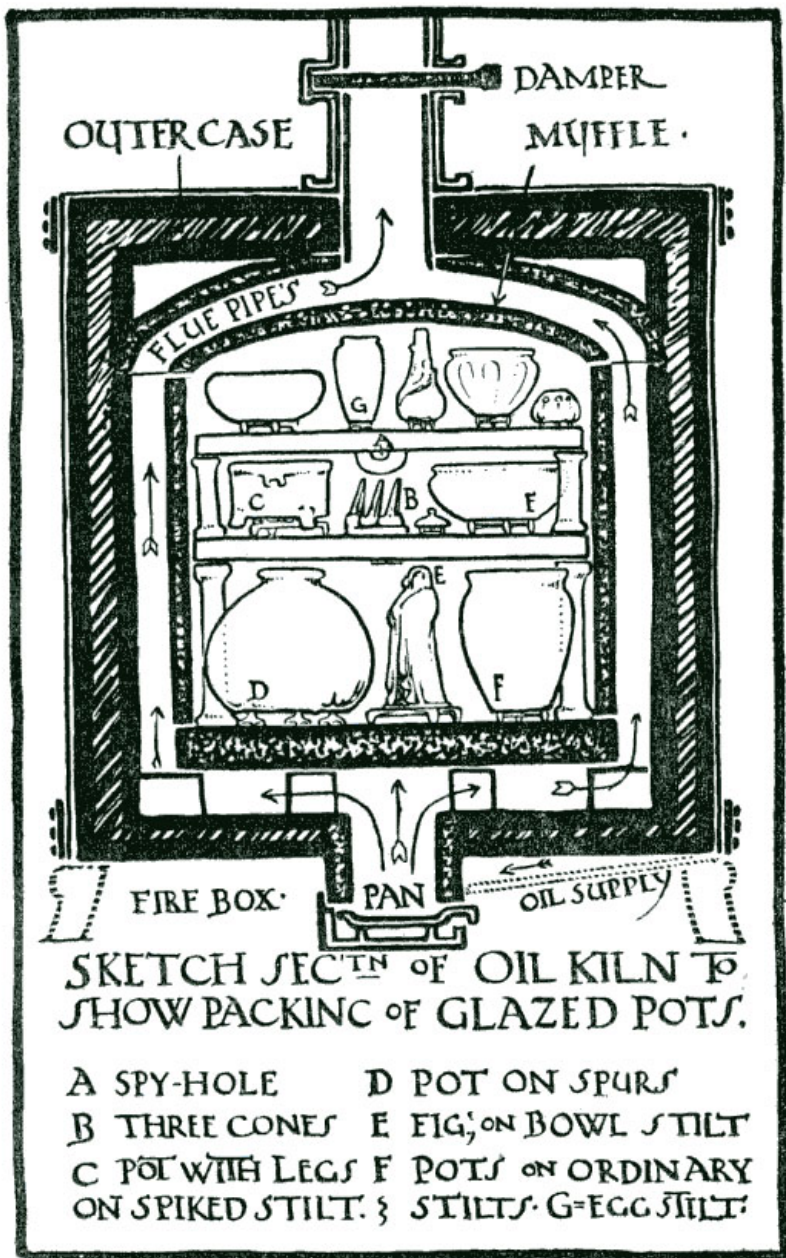

FIG. 49

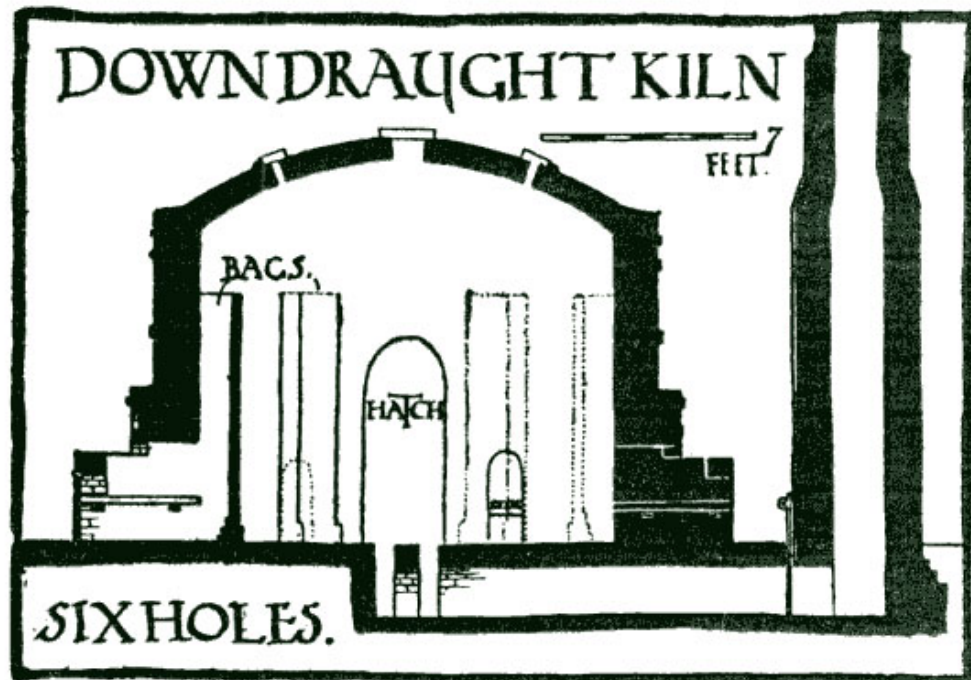

FIG. 67

Till vänster, A.W.Finch
ugns modell.

Till höger, Elsa Elenius
byggde ny ugn, 1930.

Kyllikki Salmenhaara

Keramik lärare , professor 1963-1981

Kyllikki Salmenhaara

FINNISH DESIGN

Klassikot | Klassikerna

Kyllikki Salmenhaara: Keramiker och materialforskare

Airi Hortling, forskning om
Oxblod röd färg, 1997
(Testamentet av A. W. Finch)

Airi Hortling: Undervisning i
materialforskning 1981-

Material undervisning för konst och design är finska pedagogikens identitet

Seuraavat boorilasitteet ovat esimerkkejä keila 05a lyijyttömistä lasitteista.

CaO	0,80	Al ₂ O ₃	0,20	SiO ₂	1,20
K ₂ O	0,20			B ₂ O ₃	0,80

Na ₂ O	0,25				
K ₂ O	0,25	Al ₂ O ₃	0,20	SiO ₂	2,10
BaO	0,50			B ₂ O ₃	0,50

Na ₂ O	0,15				
K ₂ O	0,25	Al ₂ O ₃	0,40	SiO ₂	3,50
CaO	0,60			B ₂ O ₃	1,00

Lasite esimerkkien lähde: Geramic Glazes by David C. Borax Holdings Limited.1980

Framtiden:
Forskningsresultat
och rapporter
förvaras
elektroniskt (inte i
bokhyllor)

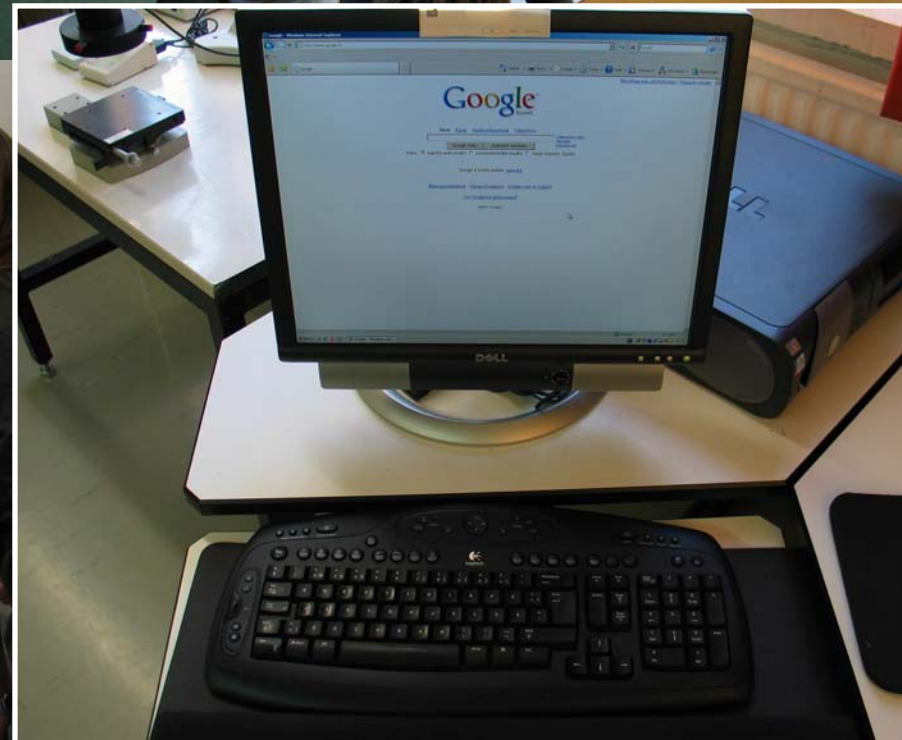

Dagens keramik- studeranden 2007

Google (sökprogram) & Vetenskap Elektroniska rapporter

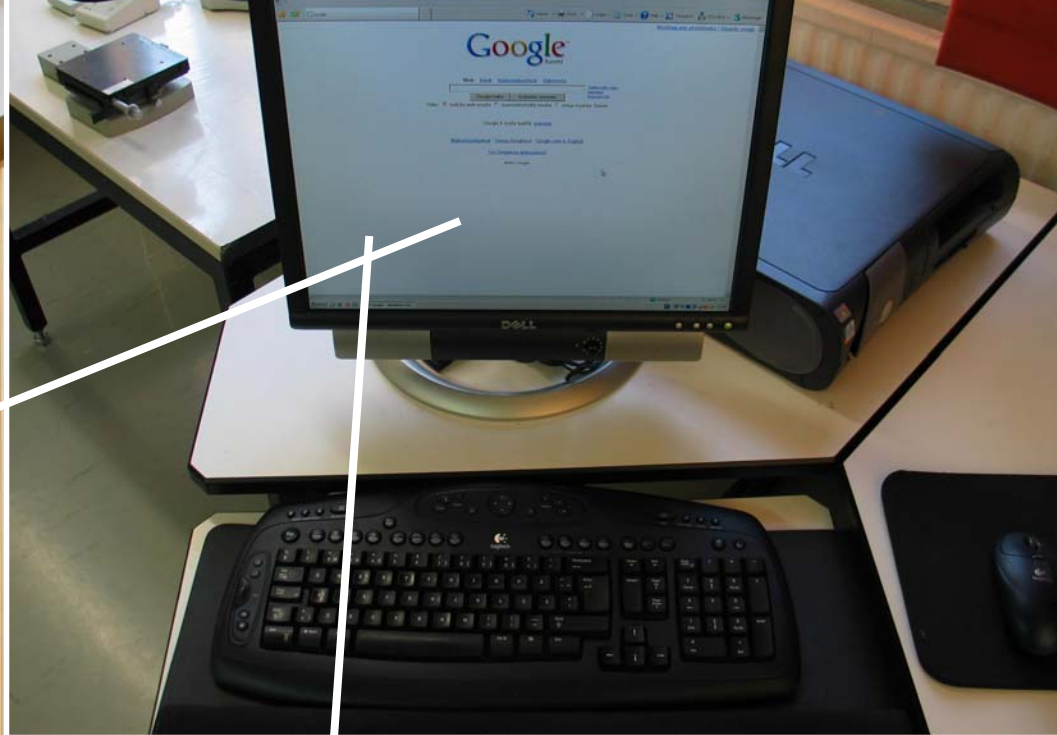

Google undervisning

- **Nyfikenhet**
  - Första informationen hittar man med hjälp av datorer
  - Man analyserar olika faktorer
-
- **Man vill veta mera och känna (lära) med egna händer**
  - Vill se naturliga objekt, konst och design
  - Vill se materialprover och publikationer

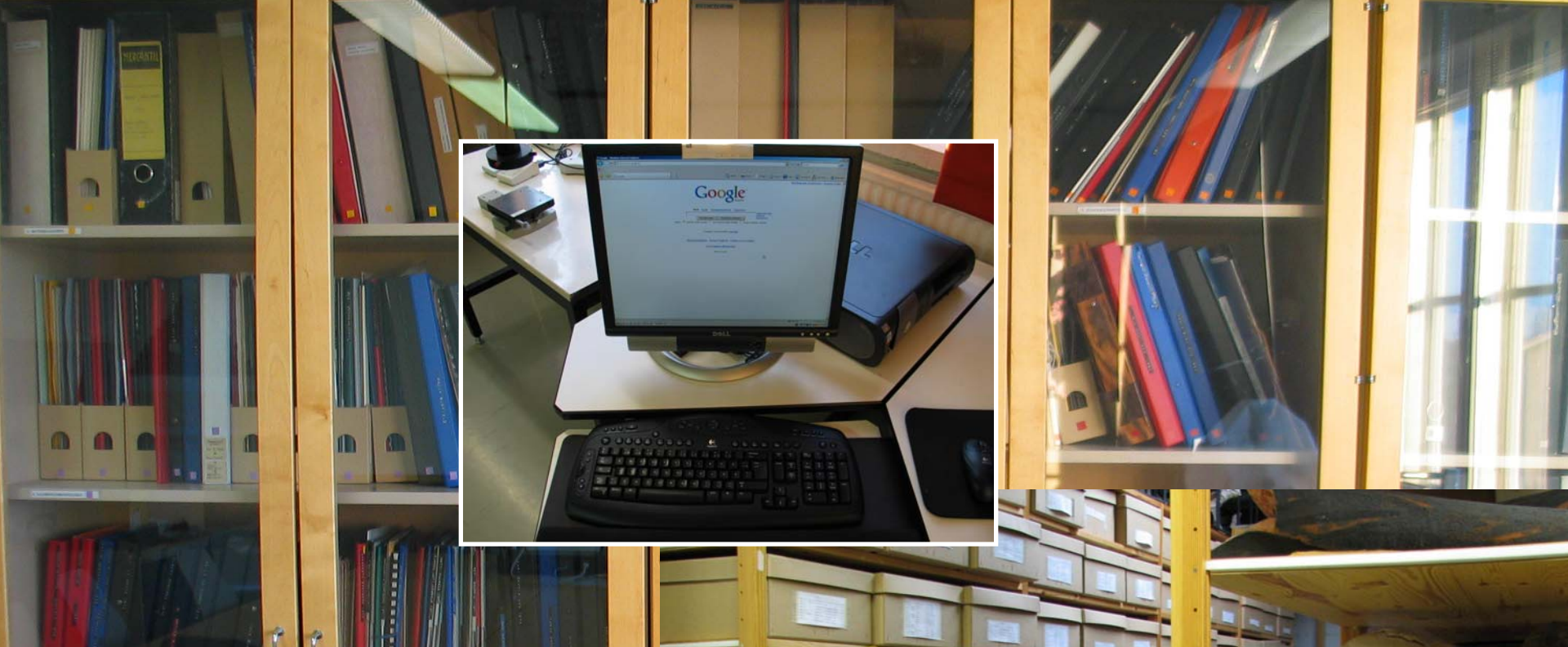

Framtidens visioner: Arkivet, samlingar av elevarbeten intresserar

- Passiv eller aktiv samling?
- Arkivets vanliga kategorisering är otillräcklig för nutida studeranden
- Dagens kommunikation mellan generationer kräver
  - öppenhet
  - verbal nyfikenhet
  - berättelser om hur man har upplevt kritik, undervisning, etc.

Vad påverkar forskningen?

- Kultur och tid
- Vetenskapens utveckling
- Data orienterat samhälle
- Internationell kommunikation
- Trender i design och forskning

Forskning och Innovationer

Renbensporslin- projektet 1990-talet

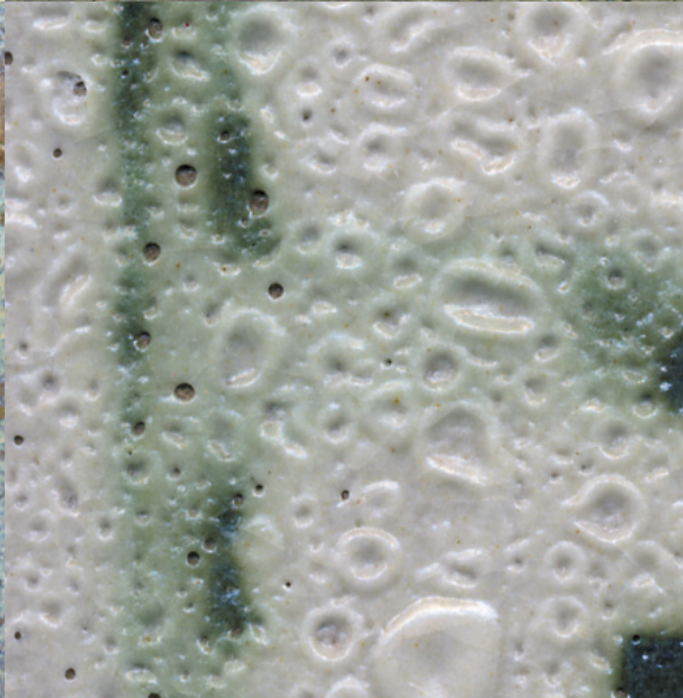
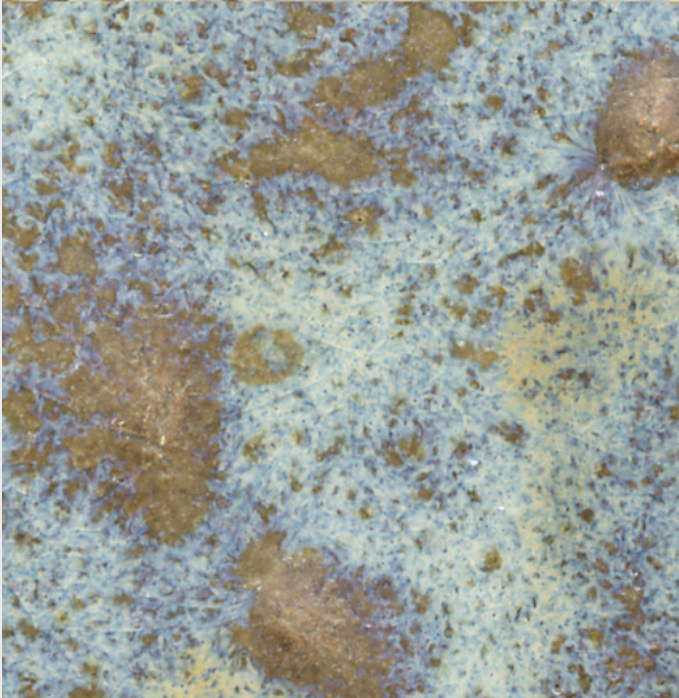
Forskning och Innovationer 1994-2005

Täljstens sågning

Täljstens glasyrer 2001

Forskning och Innovationer

Täljstens blomkruka gödslar

**TACK
OCH
TREVLIG SOMMAR!**